

BANUCA

Basic Numerical and Calculation Abilities

Lukukäsitteen ja laskutaidon hallinnan testi

تاقیکاریی کۆنترۆلی تیگه‌یشتن له ژماره و شاره‌زاییی حیسابکردن

Ohjeet

Kurdi

Käännös

Samran Khezri

© 2003
Pekka Räsänen

لاپهړه ۲ - راهینانی ۱: هه لسه نگاندن : ژماره

سهرنج بده: دلنیا به، که نه و که سهی تاقی ده کرپته وه، لاپهړه ۲ به حازری له بهر دستدایه.

له گوشه هره لاپهړه یه که وینه یه کی لایه، که ده توانی وه کوو نیشانه یه که بو لیکولینه وه و پشکینی نه وه که هه موو نه و که سانه ی تاقی ده کرپته وه لاپهړه ی دروستیان دوزیبیته وه، که لکی لای وه رگری.

نیشانه ی لاپهړه: بالنده

لیکولهر ده لای (له کاتی تاقیکردنه وه ی گروو پیدا، ده توانی رینویینی یه کان به حاله تی کو به کار بهینی):

" تا ئیزم نه دا وه، قه لمه که له سهر میزه که هه لمه گره. به وردی گوی بگره!
لیره، له و به شه بو رده (شوینه که له روهی ده فته ری راهینانی خوت نیشان بده) دوو خسته ده بینی، که به راده ی جیاواز توپیان تی دایه. چا و له م راهینانه ی یه که م بکه. نه و خسته یه ی که توپی زیاتری تی دایه زهریده ری کی لای دراوه. (نیشانی بده) هه روه ها له وه ی دوا ییشدا وا کراوه. ئیستا هه ر به م شیوه یه له م جوو ته خستانه ی خواره وه نه ویان که توپی زیاتری تی دایه، به زهریده ری که دستنیشان بکه. تو پیویست ناکا، که تو په کان بز میری، ته نیا زهریده ر له م خسته یه بده، که دیاره توپی زیاتری تی دایه.
ئیستا ده توانی قه لمه که هه ل بگری و راهینانه که ده ست پی بکه ی."

کات بو نه جامدان: ۳ خولهک (ده قیقه)

(پیوانی کاتی نه جامدانی راهینان، پاش دانی رینویینی یه کان ده ست پیده کری).

ریک پاش ۳ خولهک لیکولهر ده لای:

باشه، قه لمه که له سهر میزه که دابنی و لاپهړه که ی تر هه لده وه.

لاپەرەى ۳ - راھىنەنى ۲: ژماردن: كۆكردنەوہ

سەرئىچ بده:	دلئىبابە، كە ئەو كەسەى تاقى دەرئىتەوہ، لاپەرەى ۳ى بە حازرى لەبەر دەستدایە.
نیشانەى لاپەرە:	 مشك

لېكۆلەر دەلى:

" تا ئىزنىم نەداوہ، قەلئەمەكە لەسەر مېزەكە ھەلئەمەگرە. بە وردى گوى بگرە!
لېرە (شویئەكە لەرپووى دەفتەرى راھىنەنى خۆت نیشان بده) دوو ژمارە و نیشانەى كۆكردنەوہى (+) لېیە، كە مانای ئەوہیە، كە ئەو دوو ژمارەىە دەگەل يەك كۆ دەرئىتەوہ. بۆ وئینە، كاتئىك تۆ دووت ھەیە و یەكى پى زیاد دەكەى، ئەوان دەگەل يەك دەبن بە سى. ولامەكە لە خانەى ولامەكە دەنووسرى. لە راھىنەكەى تردا ۱ و ۹ دەگەل يەكتر كۆ كراونەتەوہ. لە راھىنەكەى تر را درېژە بده. ھەول بده تا بۆت دەرئى راھىنەنىكى زۆر ئەنجام بدهى. كاتئىك ئامادە بووى، قەلئەمەكەت لەسەر مېزەكە دابنى. ئىستاكە دەتوانى قەلئەمەكە بەدەستەوہ بگرى و دەست بكەى بە ھەل كردنى راھىنەكان."

كات بۆ ئەنجام دان: ۴ خولەك

رېك دواى چوار خولەك، لېكۆلەر دەلى:

باشە. قەلئەمەكە لەسەر مېزەكە دابنى و لاپەرەكەى تر ھەلئەوہ.

لاپهړه ۴ - راهینانی ۳: هاوشیوهی، هاوتایی: راده و ژماره

سهرنج بده:	دلنیا به، که ئه و کهسهی تاقی ده کریتته وه، لاپهړه ۴ ی به حازری له بهر دستدایه.
نیشانه ی لاپهړه:	 توپ

لیکولهر دهلی:

"تا ئیزنم نه داوه، قهلمه که له سهر میزه که هلمه گره. به وردی گوئ بگره!
له و راهیناندا له سهر ئه و ژماره یه زهر بریک لی ددرئ، که دهلی چهند خالی رهش له ناو ئه و وینه ی
ته نیشیتدا هه یه. لیره (سوینه که له رووی ده فته ری راهینانی خوت نیشان بده) له یه کهم راهیناندا دوو خالی
تیدایه و هه ریو یه ش له م ژمارانه، ژماره ی دوو زهر بده ری له سهر دراوه. له وه ی تریاندا (نیشانی بده) پینج
خالی تیدایه و سهر ژماره ی پینج زهر بده ری لیدراوه. له راهیناندا کانی تریشدا هه ر به م شیوه یه زهر بده ری
له سهر ئه و ژماره یه بده، که راده ی خاله کان نیشان ددها. کاتیک که ناماده بووی، قهلمه که ت له سهر میزه که
دابنیوه.
ده توانی ده ست پی بکه ی."

کات بو ئه جامدان: ۴ خولهک

ریک دوا ی ۴ خولهک، لیکولهر دهلی:

باشه، قهلمه که له سهر میزه که دابنی و لاپهړه که ی تر هله ده وه.

لاپهړه ۵ - راهینانی ۴ : ژماردن، حسابکردن: کهمکردنه وه

سهرنج بده:	دلنیا به، که نهو کهسهی تاقی ده کریتته وه، لاپهړه ۵ هی به حازری له بهر ده ستدایه.
نیشانه ی لاپهړه:	 گول

لیکولهر ده لئ:

" تا ئیزنم نه داوه، قه لمه که له سهر میزه که هلمه گره. به وردی گوئ بگره!
لیره دا (شوینه که له رووی دفته ری راهینانی خوت نیشان بده) دوو ژماره و نیشانه ی کهمکردنه وه (-) هه یه، که ماناوی نه وه یه، ژماره که ی دوا یی له یه کهم ژماره کهم ده کریتته وه. بو وینه، کاتی که تو دووت هه یه (نیشانی بده) و یه کی لئ کهم ده که یه وه، یه کدانه ده می نیتته وه. ولامه که له خانه ی ولامه که ده نووسری. له راهینانه که ی دوا ییدا له پینج، چوار دانه کهم کراوه ته وه. له راهینانه که ی دوا یی را بهر ده وام به. هه ول بده هه تا ده توانی راهینانگی زور حل بکه ی. کاتیک ناماده بووی، قه لمه که له سهر میزه که دابنیوه. ئیستا ده توانی قه لمه که به ده سته وه بگری و راهینانه کهمکردنه وه کان ده ست پی بکه ی."

کات بو نه جامدان: ۴ خولهک

ریک دوا ی چوار خولهک، لیکولهر ده لئ:

باشه. قه لمه که له سهر میزه که دابنی و لاپهړه که ی تر هه لده وه.

لاپهړه ۶ - راهینانی ۵: ره‌دیفی ژماره‌کان

سهرنج بده:	دلنیا به، که ئه و کهسه‌ی تاقی ده‌کریته‌وه، لاپهړه ۶ی به حازری له‌به‌رده‌ستدایه.
نیشانه‌ی لاپهړه:	 میرووله

لیکۆلهر ده‌لئ:

"تا ئیزنم نه‌داوه، قه‌له‌مه‌که‌ت هه‌لمه‌گره. به وردی گوئ بگره!
لیره‌دا دوو ژماره به‌دوای یه‌کتردا هاتوون (شوینه‌که له‌رووی ده‌فته‌ری راهینانی خۆت نیشان بده): دوو و سئ. چ
ژماره‌یه‌ک به‌دوای ئه‌واندا دئ؟ دوای دوو و سئ ژماره‌ی چوار دئ. هه‌ر به‌م شیوه‌یه، له‌خانه به‌تاله‌که‌دا ئه‌م
ژماره‌یه بنووسه، که به‌دوای ژماره نووسراوه‌کاندا دئ. لیره‌پا ده‌ست پئ بکه (نیشانی بده): پینچ، شه‌ش، چ
ژماره‌یه‌ک دوای ئه‌وانه دئ؟ ده‌توانی قه‌له‌مه‌که‌ت هه‌لبگری و ده‌ست پئ بکه‌ی."

کات بو‌ئه‌نجامدان: ۴ خوله‌ک

ریک دوای چوار خوله‌ک، لیکۆلهر ده‌لئ:

باشه. قه‌له‌مه‌که له‌سه‌ر میزه‌که دابنئ و لاپه‌ره‌که‌ی تر هه‌لده‌وه.

لاپهړه ۷- راهینانی ۶: هه لسه نگانندی ژماره کان

سهرنج بده:	دلنیا به، که نه و که سهی تاقی ده کریته وه، لاپهړه ۷ی به حازری له بده رده ستدایه.
نیشانه ی لاپهړه:	 فیل

لیکولهر ده لئ:

"تا ئیزنم نه داوه، قه لمه که ت هه لمه گره. به وردی گوی بگره!
لیره چه ند خه تی لئین، که ژماره بیان تیدایه (شوینه که له پرووی ده فته ری راهینانی خوت نیشان بده). له هه ر
خه تیکدا گه وره ترین ژماره بدوژنه وه و نیشانه یه کی زه ربده ری له سه ر بده ن. چاو له نموونه که بکه ن (له پرووی
ده فته ری راهینانی خوته وه نیشانی بده). لیره دا ژماره کانی ۲، ۴، ۱ و ۳ لئ یه. ژماره ی ۴، له نیوان نه وانده ا
له هه موویان گه وره تره، هه ریویه ش زه ربده ری کی له سه ر دراوه. له خه تی دواپی را دریزه بده، که ژماره کانی
۲، ۳، ۷ و ۶ لئ نووسراوه. ئیستا ده توانی قه لمه که هه لبرگی و ده ست به راهینانه که بکه ی. کاتیک ناماده
بووی، قه لمه که له سه ر میزه که دابنیوه."

کات بو نه جامدان: ۴ خوله ک

ریک دوا ی چوار خوله ک، لیکولهر ده لئ:

باشه، قه لمه که ت له سه ر میزه که دابنی و لاپهړه که ی تر هه لده وه.

لاپهړه ۸ - راهینانی ۷: هاوشیوهی، هاوتایی: وتراو و ژماره

سهرنج بده:	دلنیا به، که ئه و کهسه ی تا قی ده کریته وه، لاپهړه ۸ ی به حازری له بده رده ستدایه.
نیشانه ی لاپهړه:	 سهگ

لیکۆلهر ده لئ:

" تا ئیزنم نه داوه، قه لمه کهت هه لمه گره. به وردی گوئ بگره!
 لیره داچهنه خهت هه ن، که ژماره یان تیدایه (شوینه که له پرووی ده فته ری راهینانی خوت نیشان بده). له هه ر خه تیک من ژماره یه که ده لیم. تو ده بی زه ر بده ری که سهر ئه و ژماره یه بده ی. چاو له نمونه ی خه تی یه که م بکه (نیشانی بده). من ده لیم "چوار". له خه تی یه که مدا له ژماره ی چوار بگه ری. سهر ئه و زه ر بده ری کی لی دراوه. ئیستا نوره ی تو یه. قه لمه که به ده سته وه بگره. له خه تی دووه مدا زه ر بده ری که له سهر ژماره ی نو بده. نو."

سهرنج بده:	له بیرت بی، که ژماره که به ئارامی و به روونی بلئی. جاریک ژماره که دوویات که وه. تو ده لئی " له خه ته که ی دیکه ژماره ی XX, XX."
------------	---

نیشانه و ریئوینی:	ئه گه ر وادیاره، که ئه و کهسه ی لی کۆلینه وه ی له سهر ده کری ئه و خه ته ی که ده بی ژماره کانی لی بدۆزیته وه ونی کردووه، ده توانی له سهره تای خه ته که دا بو نیشانه ناوی ئه و پیته بده ی، که خه ته که ی پی ده ست پیده کا: " له و خه ته ی را، که له ده سپیکه که یدا پیتی ۷ ی (له کاتی لی کۆلینه وه ی گروویپیدا، ده توانی پیته که له سهر ته خته بنوسیه وه) تیدایه، ژماره ی XX, XX ده ست نیشان بکه.
-------------------	--

کات بو ئه نجامدان: ۲۰ چرکه (ثانیه) کات بو ئه و کهسه ی لی کۆلینه وه ی له سهر ده کری، ته رخان بکه.

ئهم ژمارانه ی ده بی بوتری ن، ئه مانه ن:

9	نو
18	هه ژده
25	بیست و پینج
73	حه فتا و سی
102	سه د و دوو
504	پینج سه د و چوار
4 012	چوار هه زار و دوازه
10 004	ده هه زار و چوار

پاش وتنی ئاخری ن به ش و ۲۰ چرکه دوا ی کاتی و لامه کان لی کۆلهر ده لئ:

باشه. قه لمه که له سهر میزه که دابنی و لاپهړه که ی تر هه لده وه.

لاپه‌په‌ی ۹ - راهیانی ۸: حیسابکردن: حیسابه‌کان

سهرنج بده:	دلنیا به، که ئه و که سه‌ی تاقی ده‌کریته‌وه، لاپه‌په‌ی ۹ ی به حازری له‌به‌رده‌ستدایه.
نیشانه‌ی لاپه‌په‌:	 دووچه‌رخه

لیکۆله‌ر ده‌لی:

"تا ئیزنم نه‌داوه، قه‌له‌مه‌که‌ت هه‌لمه‌گره. به وردی گوئی بگره!
لیره راهیانی حیسابکردن به ژماره چکۆله‌تره‌کان و گه‌وره‌تره‌کان هه‌ن. (شوینه‌که له‌په‌په‌ی ده‌فته‌ری راهیانی
خۆت نیشان بده). هه‌ول بده ئه‌وه‌نده‌ی ده‌توانی له‌و راهیانه‌هه‌ل بکه‌ی. به‌وردی چاو لی‌بکه، ئایا ده‌بی
کۆبکه‌یه‌وه و بیان ده‌بی که‌م بکه‌یه‌وه.
کاتیکی ئاماده‌بووی، قه‌له‌مه‌که‌ له‌ سه‌ر میزه‌که دابنیه‌وه. ئیستا ده‌توانی قه‌له‌مه‌که‌ت هه‌لگری و ده‌ست بکه‌ی
به‌هه‌لکردنی راهیانه‌کان."

کات بو‌ئه‌نجامدان: ۶ خوله‌ک

ریک دوای ۶ خوله‌ک لیکۆله‌رده‌لی:

باشه، قه‌له‌مه‌که‌ له‌سه‌ میزه‌که دابنیه‌وه و لاپه‌په‌په‌ی تر هه‌لده‌وه.

لاپهړه ۱۰ - راهینانی ۹: توانایی لیکدانه‌وهی حیسابکردن و نه‌ژماردن

سهرنج بده:	دلنیا به، که نهو کهسه‌ی تاقي ده‌کریته‌وه لاپهړه‌ی ژماره ۱۰ ای له‌به‌رده‌ستدایه.
نیشانه‌ی لاپهړه:	 پشيله

لیکۆلهر ده‌لی:

"تا ئیزنم نه‌داوه، قه‌له‌مه‌که‌ت هه‌لمه‌گره. به وردی گوئ بگره!
لیره له لای چه‌پدا، (شوینه‌که له‌رووی ده‌فته‌ری راهینانی خۆت نیشان بده)، سی ژماره‌ی لی‌یه، که زنجیره‌یه‌ک پیک دینن. لیره له لایه‌که‌ی تردا (نیشانی بده) چه‌ند بژارده و ئینتخاب هه‌ن، که یه‌کیک له‌وان به باشتترین شیوه بو دریزه‌دانی زنجیره‌که ده‌گونجی. چاو له یه‌که‌م خه‌ت بکه: یه‌که‌م زنجیره ده‌ست پی‌ده‌کا یه‌ک، دوو، سی. له ئینتخابه‌کان و بژارده‌کاندا ژماره‌ی چوار به باشتترین شیوه بو دریزه‌دانی زنجیره‌که ده‌گونجی: یه‌ک، دوو، سی، چوار. له‌سه‌ر ژماره‌ی چوار زه‌رده‌ریک دراوه. دوايه ژماره‌کانی ۲، ۴، ۶ و نهو زنجیره ژماره‌ی ۸ دریزه ده‌دا. له راهینانه‌که‌ی تره‌وه دریزه بده. هه‌میشه یه‌ک ژماره که به بر‌وای تو به باشتترین شیوه زنجیره ده‌سپیکراوه‌که دریزه ده‌دا، ده‌ستنیشان بکه.
تو ۸ ده‌قیقه‌ت کات هه‌یه که نه‌م راهینانه ته‌واو بکه‌ی. ئیستا ده‌توانی قه‌له‌مه‌که هه‌لبگری و ده‌ست پی‌بکه‌ی."

کات بو نه‌نجامدان: ۸ خوله‌ک

ریک دوا‌ی ۸ خوله‌ک لیکۆلهر ده‌لی:

"قه‌له‌مه‌که له‌سه‌ر میزه‌که دابنئ. تا‌قی‌کاری‌یه‌که ته‌واو بووه."